

»JØRGEN PETERSEN, min Farfar, efter hvem jeg er opkaldt, var født i Avnbøl den 9. Mai 1807. Som ungt Menneske kom han i Lære hos Hjulmageren i Ragebøl, der var bekendt for at være en god Læremester. Mærkeligt nok kom jeg omtr. 70 Aar senere i Lære hos hans Sønneson, ogsaa i Ragebøl. (P. Jørgensen). En aften havde Farfar været hjemme i Avnbøl. For at skyde Genvej gik han ad Gangstien over Sottrup Kirkegaard. Pludseligt tudede en Ugle fra et Hul oppe i Taarnet og Bedstefar traadte da noget ud fra Stien for at »observere« Uglen, men han tog sig ikke i Agt for en nylig opkastet Grav og styrtede bagover ned i den. Heldigvis kom han ikke til Skade, og det lykkedes ham ogsaa ved egen Hjælp at komme op igen.

- Den 15. December 1832 købte Bedstefar af sin Mosters Mand Stampasellen til den Ejendom som i mere end 100 Aar har været og endnu er i vor Slægts Besiddelse. På Grund af forskellige Forhold kunde han dog først tiltræde Ejendommen 1. April 1833. Fra den Tid findes endnu i Værkstedet enkelte Brugsgenstande af Egetræ. I eet af dem staar udskaaet J.P. 1827, og det er endnu ligesaa godt til sit Brug. (en Fileklup for Saver). Nu har jeg udskaaet J.P. 1935. Et godt halvt Aar efter Ejendommens Overtagelse, d. 7. Septr. 1833 holdt han Bryllup med Kathrine Hansen, der var født d. 8. April 1804 i Rufas.

Bedstefader, Jørgen Petersen, der var en kraftig, firskaaren Mand med et Jernhelbred, drev med stor Dygtighed sit lille Landbrug og sin Hjulmagervirksomhed. Han var bekendt for solidt og godt Arbejde. Intet Under at Livet formede sig fredeligt og godt i det lille Hjem i Avnbøl, hvor der efterhaanden fødtes 5 Børn.

- Saa kom den bevægede Tid omkring 1848. Den 9. April 48 kunde man høre Kanontordenen fra Slaget ved Bov. Den 28. Mai stod der en større Artillerikamp ved Nybøl Mølle, kun et par Kilometre fra Avnbøl.

Bedstefader havde Ord for at være snakkelysten, og Emnet var tidt Dansk kontra Tysk, eller om Krigstiden. - Byens Lærer vilde ogsaa gerne slaa en sludder af og kom ofte om i Værkstedet i den Anledning. Naar de saa var rigtigt inde i et interessant Emne trak han sig lidt efter lidt ud af Værkstedet og ud paa Vejen, mens Bedstefader fulgte med. Saa standsedes der og taltes videre. Men, fortæller man ogsaa, naar han saa endeligt havde faaet afsnakket, at saa kom Sav, Høvl og Økse ordentlig igang, saa at det forslog noget, nu skulde den spildte Tid indhentes igen. Den 27. Marts 1866 havde Bedstefader den Sorg at miste sin Hustru.

Bedstefader overdrog Stedet til min Fader, Hans Petersen, som ogsaa maatte opføre 4 Fag nyt i den østre Ende af Huset fra Stuedøren af og hvoraf »den Gamle« fik de to Fag til Aftægtsbolig, og hvor min Hustru og jeg nu bor. Nu havde Bedstefader jo bedre Tid til at snakke med Venner og Bekendte, som han traf paa sine Ture ud til Faster »Tinne« ved »e Snej«, og Æmnet var da som oftest de sørgelige Begivenheder i 1864 samt om det som Alles Sind var optaget af dengang: Sønderjyllands Tilbagegivelse til Moderlandet.

-Bedstefader interesserede sig meget for Biavl og udvidede efterhaanden denne, saa han engang havde 32 Kuber. Det var dengang ganske almindeligt med mange Bier. Bedstefader havde som nævnt et Jernhelbred. Han havde aldrig haft Læge eller faaet Medisin. Læger, Apotekere samt Urmagere var Kæltringe tilhøbe, sagde han, man kan ikke see om deres Arbejde har frugtet. I Begyndelsen af Marts 1876 var han dog for uforsigtig. I de kolde Morgentimer, mens Solen endnu kun skinnede svagt, gik han og syslede med sine Bikuber og paadrog sig en Forkølelse, der endte med Lungebetændelse. Han vilde selvfølgelig ingen Læge have, men mine Forældre fik da alligevel en saadan hidkaldt. Medisinen vilde han heller ikke tage, og i Feberfantasierne sagde han, Vil I nu have mig forgiven? Ved det 9ende Døgn, den 9. Marts 1876 sov han stille hen.

Jørgen Petersens Søn, altså min Fader HANS CHRISTIAN PETERSEN var født den 9. Mai 1836. Han overtog Ejendommen i Efteraaret 1868. Min Moder Johanne Margrete Hansen var født paa

Ullerup Mark d. 6. Marts 1841. Fader var ikke stærk af Helbred og ikke saa kraftigt bygget som Bedstefader. Han havde ikke som ungt Menneske været ude at tjene, men havde hjulpet hjemme med Landbruget og i Værkstedet, og det var tilmed strengt Arbejde, da Materialet jo var haardt af alle stærkeste Slags Træ og for største Delen mindst 3 Aar gammelt, og den gang gaves der slet ingen Maskiner. Hvert Aar ved Nytaarstid gik Fader »ud med Regninger«. Naar han efter Hjemkomsten talte de surt tjente Skillingen og gemte dem i et hemmeligt Rum bag inde i Skatollet, saa vi Børn med Beundring, hvorledes han stillede de store 3 og 5 Mark af Sølv på Kant i skraa Stilling i nogle Skuffer, der akkurat var saa smalle, at de passede hertil. I en anden gemtes de nye straalende 10 og 20 Mark Stykker af Guld (som først kom i Brug i 80erne). Vi var saa meget imponerede over al den Rigdom, men af de gamle endnu i Behold værende Regnskabsbøger har jeg kunnet see, at det hele kun drejede sig om 400-500 Mark for et helt Aar, foruden en Del kontant Betaling dengang - Intet Under at Fader efterhaanden fik mere lyst til at passe det lille Landbrug, som bestod af omtr. 4½ Tønder af allerbedste gødningskraftig Jord. Vi havde sædvanligt nogle Svin, 3 gode Kvier og undertiden ogsaa en Kalv. Al Jorden laa jo nu lige ved Huset og var efter den Tids Forhold nogenlunde iorden med Dræning og Renhed.

- En dag Præsten havde været i Skolen var han omme hos mine forældre, da jeg kom Hjem. Han vilde have mig til at læse, han skulde nok hjælpe os alt det han kunde, og der var stor økonomisk Støtte at faa fra Legater o.s.v. Der lagdes slet ingen Pres paa mig fra Forældrenes Side heller ikke med, at jeg skulde være Hjulmager. Jeg syntes, at der var en hel Del der talte for at følge Stedets Tradition som Hjulmager og desforuden troede jeg, at Fader vilde være glad ved at jeg med Tiden kunde blive en Hjælper for ham. Jeg blev saa antaget som Lærling for et Tidsrum af 3 Aar af en Sønneson af gamle Bedstefaders Læremester i Ragebøl, Hjulmager Peter Jørgensen og tiltraadte Pladsen d. 7. April 1885. Nytaarsaftensdag maatte Fader gaa i Seng i Mørkningen uden at faa den traditionelle Nytaarsaftensnadver. Efter et Par Dages Forløb blev Lægen tilkaldt. Det viste sig at være Lungebetændelse. Et Par Dage senere sendte Mor Naboens Søn over til Ragebøl for om jeg maatte komme hjem, da Fader var meget syg. - Da jeg kom Hjem, kunde jeg nok see, at det stod galt til. Fader henlaa i Febevildelse, og vor gode Fader døde d. 9. Januar 1886. Han blev knap 50 Aar gammel. Det var en Sorg og Ulykke saa stor, at hverken vor stakkels Mor eller vi Børn kunde fatte det. Foruden Sorgen over Fader kom jo Ængstelsen for Fremtiden. Det saa ogsaa trøstesløst ud. Af vi 5 Børn var jeg den eneste som var konfirmeret, og jeg var tilmed i Lære. Der gaves ikke Spor af Understøttelse eller Rente og Enkeforsørgelse dengang, enhver maatte klare sig saa godt han kunde. Det eneste der var ivente i allerværste Tilfælde var jo Fattiggaarden, og Mor fik lært og indskrænke sig paa alle Omraader. Den eneste som forærede hende noget var Lægen Dr. Feddersen, Graasten som kvitterede hans store Regning uden Betaling.

Jeg maatte nu fortsætte med Haandteringen jeg havde begyndt paa og klare mig selv.

- I 1886 og 87 havde Mor nogle Gange en Svend, Peter Grau fra Blans til at Arbejde i det gamle Værksted med Reparation af Vogne. Vi havde jo en Del Vogntræ paa Lager, men det bragte ikke nævneværdig Fortjeneste for hende og hørte saa op. Den 7. April var de 3 lange Læreaar forbi, og jeg var nu Svend.»

Dette uddrag stammer fra et jubilæumsskrift som firmaet udgav i anledning af sit 150 års jubilæum